

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Práce s literárním textem - klasicismus

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

1. *Přečtěte si úryvek a pokuste se určit dílo, ze kterého je vyňat.*
Divadelní hra Lakomec
2. *Kdo je autorem tohoto díla? Co o něm víte?*
Francouzský dramatik Molière (vl. Jménem Jean - Baptiste Poquelin), autor komedií a frašek, kritik společenských mravů své doby.
3. *Určete žánr díla, co je pro něho typické?*
Klasicistní komedie o 5 dějstvích.
Drama - komedie. Drama patří spolu s lyrikou a epikou mezi základní literární žánry. Drama se tvoří tak, že se příběh vypráví pomocí dialogů a monologů. Divadelní hra se obvykle člení do *jednání* čili *aktů*, velkých ucelených úseků děje, kterých většinou nebývá více než pět. Jednání se pak rozděluje do *scén* či *obrazů*; během jedné scény se obvykle nemění herci na jevišti ani samo jeviště. Scéna se skládá z *replik*, výroků jednotlivých herců. Pokud herec přednáší nepřerušovanou dlouhou řeč, ta se označuje jako *monolog*.
4. *Charakterizujte hlavní postavu díla, vycházejte z textu.*
Hlavní postava: Harpagon- zamilovaný do majetku - peněz, ty má raději než své děti, podezřívavý, vztahovačný, lakomý, chamtivý, psychicky narušený, ztráta peněz pro něho znamená šílenství, ztráta smyslu život.
5. *Co autor ve své hře kritizuje?*
Kritika chorobné touhy po penězích, deformace lidských vztahů, výsměch lidské chamtivosti.
6. *Proveďte jazykový rozbor textu.*
V ukázce je zachycen Harpagonův monolog, hra je napsána v próze, což bylo v rozporu s tehdejšími požadavky na klasicistní divadelní hru, autor používá převážně věty jednoduché (zvolací, rozkazovací), vyvolávají pocit napětí, rychlý dějový spád, v textu je použita hyperbola = nadsázka, personifikace.
7. *Vysvětlete, co to jsou scénické poznámky, vyhledejte je v textu.*
Scénické poznámky=režijní poznámky = představy režiséra nebo autora o dění na scéně.
8. *Znáte jiné postavy, které ve hře vystupují, jaký vztah mají k Harpagonovi?*
Eliška – dcera, spravedlivá, upřímná, tajně zasnoubena s Valérem
Kleantes – syn, chytrý, podnikavý, miluje Marii, o kterou má zájem i jeho otec
Frosina – dohazovačka
Čípera – sluha, ten, kdo ukryl peníze

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

9. Pokuste se zařadit dílo do správného století.

17. století

10. Klasicismus dělí literární tvorbu na dva základní žánry. Jaké? Kam by patřila tato hra?

Klasicismus se snaží o uměleckou dokonalost, které má být dosaženo přísným dodržováním estetických pravidel a předpisů. Vrací se k antické zásadě tří jednot: místa, času a děje.

Literaturu dělí na žánry vysoké (óda, epos, tragédie) a nízké (bajka, satira, komedie).

Ukázka¹

Výstup 7

Harpagon, sám

Harpagon (*už ze zahrady je ho slyšet, jak křičí*): Chyťte zloděje!

(*Vběhne prostovlasý*)

Chyťte zloděje! Chyťte zloděje! Chyťte vraha! Stráž! Panebože na nebi! Je po mně! Zabili mě!

Podřezali mě! Ukradli mi moje peníze! Kdo to mohl být? Kam se propad? Kde se skrývá? Kam se vrtnout, abych ho našel? Kam běžet? Kam neběžet? Není tamhle? Nebo tady? Kdo je to? Stůj! Vrať mi mé peníze, padouchu!

(*Popadne sebe samého za ruku*)

Fuj, to jsem já. Jsem z toho celý tumpachový: už nevím, kdo jsem, ani co dělám. Ach, peníze, penízky, vy moji zlatí drahouškové! Vzali mi vás! Jste pryč, a pryč je má opora, má útěcha, má radost! Pro mne je všemu konec! Nemám už, co bych na tomto světě pohledával! Bez vás nemohu žít! To je hotová věc, prostě nemohu! Umírám, jsem nebožtík, jsem pod drnem. Copak se nenajde někdo, kdo by mě vzkřísil? Kdo by mi vrátil mé drahé peníze nebo aspoň mi řekl, kdo mi je vzal? Cože? Říkal jste něco? Nic. Nikdo ani muk! Ať to byl kdo byl, kdo mi je vzal, moc a moc dobře si to vyčíhal - zrovna, když jsem se domlouval s tím svým nezdarou. Vzhůru! Pryč! Přivedu policii a celou domácnost dám vzít na skřipec: služky, sluhy, syna, dceru, a sebe taky! Co to je za shromáždění lidu? Ať se podívám na koho se podívám, není tu človíčka, abych ho neměl v podezření, a v jednom každém z nich vidím toho, co mě okrad. Co? O čem si to tam povídají? O tom zloději? Proboha živého, kdybyste se něco o něm dověděli, na kolenou vás prosím, řekněte mi to! Neskryvá se mezi vámi? Všechno to kouká po mně a směje se mi. Všichni v tom máte prsty. Proto vzhůru! pro komisaře, pro dráby, soudce, mučidla, šibenice a katovy holomky! Všechny dám oběsit, a jestli se neshledám se svými penězi, oběsím se potom sám.

---

¹ MOLIÈRE, *Lakomec; komedie o pěti dějstvích*. 1. vyd. V Praze: Umění lidu, 1949. ISBN 80-87128-02